

MÉLTOSÁGOS GRÖFF
ÉS
ARANY KULTSOS UR
BETHLENI
BETHLEN LÁSZLÓ
Ö NAGYSÁGÁNAK

a'
Nemes Hunyad Vármegyei Fö-Iſpány-
ſágra, Déván, 1807-*ben* Octobernek
6-*kán* véghez ment bé-iktatásá
nak alkalmatosságával
mondott

BESZÉDEK.

KOLO'SVÁRON.

Nyomtattatott a' Réf. Col. Betüivel
Török István által.

MÉLT. GR. ARANY - KÚLTSOS, KIRÁ-
LYI TANÁTSOS, ÉS A' MÉLT. FÖ-
ISPÁNYNAK BÉ-IKTATÁSÁRA
ki-botsátott
B I Z T O S
BETHLEN GERGELY
UR' Ö NAGYSÁGA'
B E S Z É D E.

Tekintetes Nemes Vármegye!

Ennek minden renden lévö Méltóságos Tekintetes, Nemes, Nemzetes, és Vitézlö

RENDEI, SEREGEI!

HA valaha Hivatal-béli Kötelességet, én a' ki azzal ditsekedhetem, hogy a' meg-ſzomoríttó Tárgyoknak ki-vitelére, a' Sors engemet Hivatalomnak folytatása alatt, soha nem talált; ſőt a' meg-vidámíttó alkalmatosságokra vólt többſzör Hivatalos kötelesség-ſzerént ki-neveztetnek

lenni ſzerentsém — Ha mondom valaha valamely Hivatalos Kötelességet örömmel válóltam, 's viditotta érzékeny indulatimat — leg-főbb vala az, midőn igen kedves Testvérem Méltóságos Gróff BETLEN LÁSZLÓ Ur ezen Nemes Vármegyének ki-neveztetett Fő-Ispánnya, Hazánknak ſzeretett Attyát, Fő Kormányozóját ezen Fő-Ispányi Hivatalban léendő bé-iktatására tiſztelettel meg-hívân, haſonló tiſztelettel emlitett Fő Kormányozónk mind Terhes gondjaitól, mind pedig egésségének változásai által annak végben vitelétől gátóltatván — Engemet Személlye hellyett ki-nevezni, és erre az Igazgató Tanáts által-is (melynek igazságot ſzerető tagja vagyok,) a' Méltóságos Bé-iktató Társomnak Méltóságos Fő-Ispány Urnak társaságában ki-nevezni méltóztatott. Ezen érzékeny örvendezéssel, és a' vidámittó 's örvendeztető Tárgyok iránt való ditsekedéssel vagyon ſzerentsénk itten az ide illy' ſzép ſzámmal nagy ſereggel egyben gyülekezett, minden Renden lévő Rendek előtt, a' mái napon meg-jelennünk. — Emlékezetes nap léſzen ez énnékem 's légyen 's lehet-is mind-

nyá-

nyájunknak, 's nem-is lehet e' Seregben senki — 's jól látom nintsen-is ki ne örvendezne.— Ide lett bé-lépésemmel körül néztem e' díszes nagy sereget, mindeneknek örömet látok ábrázattya' vonásain. — Éllyen Éllyen ohajtást 's kiáltást hallott a' Dévai régi Vár! Öröm Innepe tartatik a' Jó Fejedelemnek Felséges Császárunknak FERENTZnek Nagy Neve' Napján— Itten-is tehát Méltóságos, és Tekintetes 's minden Renden lévő Rendek, ezen bé-iktatásra fel-gyülekezett nagy Házban — Ma a' jó Fejedelemnek Nagy Nevének Napján — Térdeinknek 's Fejeinknek, mély tisztelettel való meg-hajtásával — ismét óhajtsuk 's kivánnyuk: Éllyen a' Jó Fejedelem, ki Hazánknak dólgaira, bóldogságára, Atyai Kegyelmes szorgalommal gondot tart, azokra Kegyelmesen vigyáz, igazsággal országol — Népeinek bóldogságokot eszközli. És im ma láthatod szép Vármegye Húnyad — Fejedelmed' gondgya irántad nem szunyad.

Úgy vagyon Tekintetes Rendek ezen jó Fejedelemnek, Kinek Nagy Neve Napja Innepét, ma mely tisztelettel szenteljük — Atyai gondoskodását éreztette ezen Nemes Vár-

megye' Rendeivel midőn a' Nemes Vármegyének régről-fogva való várakozása, 's nem hibázom, ha azt mondom, ohajtása után ßeretett Adminiſtrátorokat — valóságos Fő-Iſpánnyoknak Kegyelmesen ki-nevezni méltóztatot— és az által nékünk-is vagyon ßerentsénk itten a' Díßes ſereggel a' fenn emlitett Nagy Innepet ßentelve — bé-iktatói kötelességünket-is tellyeſittenünk. Ezen emlékezetes Nap 's ezen Innepen tartandó bé-iktatói Kötelesség, és alkalmatosság azt adja ßóllani ßámban. *Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ßeret.* —

Nemes Vármegye! Ha bé-iktatói kötelességünkről el-felejtkezve azt vélném hogy valamely Orátori Székben állok, nem pedig az Elöl-ülői Székben vagyon ßerentsém ülni (mellyet bé-iktatói kötelességünket elvégezvén) töstént a' ki-neveztetett 's ßeretett Fő-Ispánnyoknak, Hív Igazgatójoknak által adok— Ezen emlitettem mondásról— ha az ékesen ßóllásnak tehettségével bírnék, hoßßason ßólhatnék, beßélhetnék — De mind az időnek kedvezvén mind, pedig hoßßason ßóllani nem kivánván tsak ugyan még-is el-

nem

nem mellőzhetem, hogy rövideden ezen mondásnak mívoltáról 's méltóságáról ne ſzóljak.

Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ſzeret.— Szereti az Isten azt, ki ő Szent Felségét ſzereti, hív Igazsággal jár előtte, Törvényeit, parantsolatit tellyesitti ſzível, Lélekkel.—Ezt pedig rövideden egyben ſummálva tsak két ſzóval mondhatom: Valaki ſzereti az igaz embert — Két ſzó ugyan ez, de ez két ſzóból álló tehettségnek rajzolattyában-is ſokat lehetne ſzóllani — Sokak ugyan-is az illy' embernek tulajdonságai — Igazsággal jár az illyen mindenben — az ügye-fogyattat ſzánnya, fell-ſegilleni igyekezik— Az árva és özvegy ügyét fel-véſzi, az igazságban azt támagattya, el nem hadgya — az itéletben igazán réſzre hajlás nélkül itél— nem gyönyörködik az ártatlannak el-nyomattatásában, sőt inkább ártatlanságát világosságra hozza, akár hivatalos kötelességben hellyheztetett— akár nem; de főképpen abban lévén állattatva, még pedig mint Igazgató azon igyekezik, hogy jó példa adása által, másokat 's alatta való Hivatalos társait arra bírja vezérelje, hogy az el-mondattak-ſzerént folytassák hiva-

vatalokat,meg-halgatja egyaránt a' ſzegényt és gazdagot, meg-bántatva lévén, hogy ha hivatalos kötelessége tellyeſitése iránt, valamely költsönös jutalom tsak emlittetik-is azért hogy az Irás-ſzerént önnön magáról bátran állathassa.— Én igazsággal jártam, áljon elé kinek ökrét vagy ſzamarát— vagy fillérét ajándékúl vettem , és vádóljon engemet a' nép előtt— ſzáz annyival forditom azt viſzſza.— Az illyent ſzereti tehát az Isten; 's önként következik , hogy ſzereti a' jó Fejedelem , ſzereti a' Király, igen mert ugyan-is a' Fejedelmeknek hivatalbéli ſzólgaikhoz kötelességek' follytatások iránt intézett útasittások azokat foglalja magában, mellyeket az igaz, és igazsággal járó — abban gyönyörködő emberről fennebb emliték ? 's azoknak tellyeſitésekben fundáltatnak. —

Az illyenről méltán igaz az, a' mit én fiatal koromtól-fogva erös hittel állattam , és mintegy Symbolumúl-is vettem , 's önnön ſzeméllyemben-is mely igen erőssen tapaſztaltam, *az igaz, meg-esbetö, hogy meg-nyomatik, de igaz az, hogy ſoha el-nem nyomattathatik* — és dólga úgy léſzen mint kit Isten 's Király ſzeretett. —

Rövid rajzolattal mutatóm Tekintetes Nemes Vármegye! azt hogy millyen Kit az Isten 's Király ſzeret. – De el-nem mellőzhetém hogy emlitetlen hagygyam azt hogy az én fennebb emlitett mondásom mind a' ſzeretetet érdemlő ſzemélyt, mind pedig a' ſzeretetet érdemlő Közönséget egyaránt illetheti, 's illeti. Ugyan-is azt mongya a' Szent Könyv, hogy a' mely népet büntetni akar a' főbb Valóság, annak gyermek Eről-Járókat, és kötelességeket folytatni nem tudó Igazgatókat rendel, kit nem ſzeretnek, 's ſzerethetnek.

Én pedig azt hiſzem hogy állatásomban meg nem tsalattatom, és a' Nemes Vármegye-is azon Itéletben léend – hogy azon mondásom – *Igy vagyon dolga kit az Isten 's Király ſzeret* – a' Nemes Vármegyét-is éppen úgy illeti, ugyan-is.

A' fenn emlitett rajzolat-ſzerént való tulajdonságok a' Királyi Kegyelem által ki-neveztetett, és moſtan általunk bé-iktatandó Méltóságos Gróff Fő-Iſpány Urban igen kedves Teſtvéremben fel-találtatok, és a' rövideden tett rajzolat – méltán az ő Személlyének 's tulajdonságainak jól el-talált képe rajzo-

rajzolattya, melynek hasonlitásában méllyebben belé botsátkozhatván rajzolatommal, sokkal többre bizonyitásokkal erösitett Tárgyokra könnyen ereszkedhetném — ha ettől a' testvéri indulattól ne talám vezéreltető etsetnek, a' mindent magyarázni szeretőknek mondásoktól következhető méltatlan ugyan, de még-is meg-pirulhatástól nem tartanék, el-nem tartoztatna, de külömben-is szükség sintsen arra, meg-győződve lévén az iránt hogy rajzolatom' hasonlittása nem tsak az én állatásom, hanem kedves Hazánk, 's abban ezen Nemes Vármegyének iránta való meg-nyúgott Itélete — melyben hogy-is lehetne akárkinek kételkedni, midőn nyilvánságos tanubizonysága annak, a' minémü szeretettel fogadta a' nemes Vármegye Administratori Hivatalában lett bé-lépése alkalmatosságával, a' lévén akkor mingyárt a' nagyobb résznek (mert ugyan-is ha ne talám vólt vagy lehetett ollyan, ki külömbözni szeretvén) a' Közönség' ohajtását önnön ohajtásának nem tattotta (de mivel egy fetskének látása nyarat nem jelent, 's az egyes szám nem sokasit, tsak ugyan a' Nemes Vármegye Közön-

séges

séges ohajtása vala az: „Vajha valóságos Fő Ispánnyokká való ki-neveztetése-is sokára nem haladna!!

Haladott ugyan a', Tekintetes Nemes Vármegye! de el-nem maradott, és a' Nemes Vármegye kivánsága bé-tellyesedett, tellyesittetett a' jó Fejedelemnek igazságos kegyelme által. — *Igy vagyon tehát dolga kit az Isten 's Király szeret*, mind a' ki-neveztetett Fő Ispányra, mind pedig az ezt egyenesen ohajtott Nemes Vármegyére nézve.—

Nintsen tehát egyéb az öröm Innepén hátra; hanem az, hogy mi-is bé-iktatói kötelességünknek végben-viteléhez közelitvén— által adgyuk törvényes bé-iktatás mellett-is a' Méltóságos Gróff Camerarius és Fő Ispány Urnak az Igazgatói Székkel ezen Nemes Vármegyének igazgatását, mellyet mint Administrátor hiven igazgatott, 's azzal egyenesen meg-bizonyitotta Személlyéről azt a' mit ha önnön magáról el-halgatni kiván és tselekedetei általam röviden egyben summálva Személlye iránt ki-mondattatnak. Téged' szólgálatra, terhes Hivatalra nem a' jutalom hív, hanem a' Nemes Szív.— Bé-iktatói köteles-

telességünknek ßintén véget vetek vala, de elmémben ütődék az: hogy Szentelt Szám a' harmadik ßám, és igen hellyes magyar mondás az, 3. az Isten' igaza.— Nem hagyhatom-el tehát a' Széket, 's nem vethetünk kötelességünknek véget, és ezen Nemes díßes ßép Seregben-is meg-nem bontya ſenki e' Seregnek gyülekezetét mind addig — mig ezen Innepünkön 3-*ßor*-is nem kivánnyuk. — Kivántuk ugyan-is 's buzgó fohášzkodásban ohajtottuk itten e' Házban való fel-gyülésünkkel.— Kivántuk kivánnyuk ide lett bélépésünkel, kivánnyuk 3-*ßor* innét léendő elmozdulásunkal 's ohajtyuk — Éljen Éljen a' jó Fejedelem, ki Orßágól igazsággal 's Kegyelemmel, Eßtendei terjedjenek hoßßas időkre légyen bóldog minden intézeteiben, ßándékiban: mert azok mindenkor Népei' bóldogságaira intéztetnek. —

Élyen és légyen bóldog 's ßerentsés a' béiktatott Fő-Iſpány. Örvendjen mindenkor Megyéje bóldogságán, jó ßándékai tzélozásai ſegédeltessenek a' Mennyei gondviselés által.

Éllyenek, és légyenek ßerentsések 's áldottak Elől-Járójokkal együtt ezen Megyének

nek

nek minden renden lévő Tagjai, Hív, igaz, 's érdemes Tiſztjei, kik Elől-járójokkal egyetemben, egyben-vetett vállakkal, hiven munkálódgyák ezen Megyének jovát, bóldogságát.— Kiknek állaniok kell a' törésen és tudniok kell bé és ki-menni a' nép előtt.

Ezekkel Tekintetes Nemes Vármegye és ezen ſzívem tellyességéből ſzármazott jó kivánságaimmal, mellyekre a' főbb Valóságnak *úgy légyen*, mondását buzgón kérem. Bé-iktatói kötelességünknek végére jutottunk vólna — De még egy két pillantásig nem válhatom-el ez Elől-ülői Széktől, míg önnön Személyemnek-is ſzerentséltetését ki-nem nyilatkoztatom.—

El-tőlt Tekintetes Nemes Vármegye immár a' hetedik Nyár, miólta ezen kedves Megyében, a' holott én, a' böltsötől fogva, tsak nem az emberi korig neveltettem, a' hól az Oskolai fenyitéket főbbképpen vettem, megjelenní ſzerentsém nem vala, a' Birtokokban való nevezetesebb ſors-is engemet innét noha távul rendelt, de ſzivem ſoha távul 's érzéketlen nem vala, azon Megye iránt, holott Öseimnek, hajdoni Véreimnek hamvai a'

hányat-

hányattatások' közepette-is, tsendesen nyugodtak, nyugoßnak.

Moſtan a' hetedik Nyárnak el-telése után, e' Nagy és örvendetes Innepen, ezen bé-iktatásnak alkalmatosságával, itten ezen ſok tekintetben örvendező alkalmatossággal, nem tsak meg-jelenhettem, hanem abban, hogy vagyon dólga kit az Isten 's Királly ßeret örvendezhettem.

Azon ohajtással vetek tehát véget beßédemnek — Légyen e' Megyének dólga, és ſorsa mindenkor ollyan mint a' kit ISTEN 's Király szeret.

MÉLT. GRÓF ARANY - KŰLTSOS,

és

Nemes Hunyad Vármegyei

FÖ-ISPÁNY

B. BETHLEN LÁZLÓ

UR' Ö NAGYSÁGA'

B E S Z È D E.

Méltóságos Gróff Camerarius és Gubernialis

CONSILIARIUS UR!

Kedves Testvérem, Ötsém!

A' régi Orátorok gondolták az ékesen ſzóllásnak mesterségét, annyira gyakorolták, hogy ſzép gondolataiknak ékes elő-adáſokkal a' népnek ſzámosabb nyakaskodó réſzét oda hajthatták, a' hová a' köz jó kivánta. –

A' tsak most előttünk élt emberi nyom azt vette vólt ſzokásba, hogy a' mikor a' nép közt, vagy a' néphez ſzóllottak, a' tsak most emlitett régi Görög, vagy Római Orátorokat követték, és azoknak ſzavaikat beſzédjeikben emlegették.

Én, a' ki az ékesen ſzóllásnak meſterségét annyira nem gyakorolhattam, és gyenge ifjuságomtól-fogva, vagy fegyvert-viselö, vagy egyéb munkás életet élvén, a' régiséggel együtt tiſztelt Órátorokat (úgy hogy az ö ſzépségekkel az én beſzédemet ékesithesſem) nem tanulhattam, mostani Beſzédemben-is ezeket nem követhetvén, mivel én egéſz életemben az embert tanultam, és hogy ezen Tudományt a' Fejedelemnek, a' Hazának, és Ember-társaimnak javokra miként fordithassam, azt meg-tanúlni törekedvén moſtani beſzédemben-is, tsak a' mit, és a' mint érzek, azt fogom ſzóllani. — *Bóldog Orſzág az a' melynek Felsö Hatalmat kezében tartó Fejedelme az ö Koronás Fejét ſugározó Tiſztségeknek ki-válaſztásában nem az akaróknak, ſe nem a' kéröknek ſokaságára, hanem az ö hív népének Közönséges haſznára tekint.* —

De mely bóldognak tarthatom én magamat ez órában, melynek folyamattya Kegyesen uralkodó Fejedelmünknek ily' ditsösséges tulajdonságáról, es terméſzet-ſzerént bóldog édes Hazánk' polgári alkotmányának ily' nevezetes boldogságáról, egyſzersmind

teſzen

teſzen bizonyságot. Hogy köſzönhessem-meg Felséges Urunknak irántam való ily, Kegyes vélekedését, miként hálálhassam-meg azon nagy Kegyességet, mely-ſzerént kegyes Fejedelmünk, az ő Királyi tulajdonságait (mellyet tölle ſok más Fejedelmek méltán irigyelhetnek.) az én méltatlan ſzemélyemmel-is, avagy tsak annyi réſzben meg-oſztani méltóztatik, hogy az ő Atyai gondoskodásának, és az ő hiv népeinek közönséges haſznára való fáradhatatlan törekedésének bizonyságáúl éngemet méltóztatott válaſztani ezen tiſzteletet érdemlő ſok ſzámu Nemességgel diſzeskedő, gazdag terméſzeti ajándékokkal bövölködő, és kerületbéli fekvésével több Vármegyéknek, 's mondhatom Tartományoknak óltalmokra mintegy a' terméſzettől ki-rendelt, Nemes Vármegyének Fő Ispánnyává? Hogy az ő igazságát gyakorolnám, és az ő Atyai és emberi ſzeretetének avagy tsak ezen Nemes Vármegyére nézve bizonyságáúl ſzolgálnék. Ily' ditső kötelességnek hogy méltóképpen megfelelhessek, ahoz ſzerentse kell, én igyekezem ily' kegyes róllam való gondolkozást

hogy ſzóval miként háláljak-meg, azt nem tudom; hogy valamely kitsiny jelét adhassam köſzönetemnek, arra a' Méltóságos Inſtellátor Commiſsarius Uraknak segittségeket kérem. Hivatalos kötelességek-ſzerént kérem méltóztassanak ő Felségének bé jelenteni, hogy Hitemet bátran el-mondottam, akaratom ellen-is ezen ki-tsordult könnyeimet, mellyek hogy Fejedelmemnek meg-nyugtatására, a' Hazának meg-elégedésére, Felebarátimnak, Ember-társaimnak vigaſztalásokra, hogy huljanak kivánom, kérem méltóztaſsanak fel-fogni, és köſzönetem 's háláadó áldozatom gyanánt ő Felségének bé-mutatni.

F e l s é g e s Jó F e j e d e l m ü n k n e k e' kitsiny Hazában Személyes képét viſelő Felséges Királyi Gubernium, és annak törvényesen el-válaſzthatatlan Felséges Udvar mellett ſzolgáló Tagja Felséges Hazai Udvari Cancellaria! Én a' kinek annyi időktől-fogva nem vólt ſzerentsém, Felséges Urunknak Kegyes tekintete előtt meg-jelennem, tulajdon érdemeimnek nem tulajdonithatom az Excellentiátok, Nagyságtok, Mél-

tóság-

tóságtok Házához való ſzeretete, méltatlan ſzeméllyemhez való nagy jósága, mint meg-bízható Tanátsának ajánlása, vezette Ö Fel-ségét az irántam való illy' jó vélekedésre. Köſzönöm Excellentiátoknak ezen Kegyes-ségeket. Imé én-is el-hagyám Házamat, Vagyonomot, ſzólgaimra bízám házi ſzüksé-ges dolgaimat, hogy kivánságtokra ſzólgáljak a' Hazának, a' ti vállaitokat nyomó nehéz te-réhnek töllem ki-telhetőképpen lehető kön-könnyebbittetésére ſzólgáljak tinéktek. Ti-is meg-ne bánnyátok eddig én velem köz-lött Kegyességteket, légyetek ennek-után-na-is az én Vezéreim, parantsolatotok ſzol-gáljon énnékem tanátsul, és oltalomul; párt-fogástokot meg-ne vonnyátok én töllem, és ezen Nemes Vármegyétől, mely el-hagyat-tatott vala, és a' mely valamint én, Hazafiúi tiſzta ſzeretettel tiſztel titeket —.

Méltóságos Gróff Gubernátor Ur! a' kit nem annyira az időnek többsége, mint a' Te nagy érdemeid, a' Te mindenektől tiſzteletet érdemlő atyafiságos érzékenysé-ged, boldog emlékezetü Atyám' Házához, 's abban különösön én hozzám-is gyakorol-

ni

ni ſzokott kegyességed, önként Atyámmá tettenek: hozzá ſem fogok (mert a' vakmerőség lenne) a' Te nagy érdemeidnek elö ſzámlálásához, azt tsak Hazáknak Népeknek háláadásai, az örökös emlékezetnek fenn maradásában beſzélhetik-ki, véllem tett kegyességeidnek ſorját ha mind elő akarnám ſzámlálni, napok nem vólnának elegedendők hogy tsak veled beſzéljek. Szenvedd-el hát, hogy bártsak távulról-is e' moſtan én velem éreſztető jóságodat emlittsem, mely-ſzerént hogy ha terhes foglalatoſságaidra, és kimillést érdemlő egésségedre-nézve akaratod-ſzerént meg-ſem-is jelenhettél, magad hellyett egyik Inſtellátornak Méltóságos Gróff Camerarius Bethleni *Bethlen Gergely* Conſiliarius Urat méltóztattál ki-rendelni, a' Te nagy le-ereſzkedésednek ezen nagy példájában hány ſzoros példáját adod az atyafiságnak, Hazafiúságnak! azt az érzékeny Hazafiaknak ſzívek; az enyimmel együtt érzik, és az én különös köſzönetem tsak árnyékúl ſzolgálhatna, mind azon áldáſoknak, mellyeket minden jó Hazafiaknak ſerege Te reád kiván, halja-meg az Ég, ennyi jók-

nak

nak kivánságokat, nyugodjék Te rajtad áldása, mert ez a' Haza' bóldogsága.

Méltóságos Gubernialis Consiliárius Ur Kedves Teſtvérem! Meg mondám beſzédem' kezdetével, hogy Orátor nem vagyok, megigérém, hogy a' mit érzek azt ſzóllok; de mely hamar ſzenved tsonkulást igéretem, imé még beſzédemet ſem végeztem, 's már a' mit elein igértem, nem tellyeſithetém, már a' mit most érzek, azt mejjemben fájdalom nélkül nem tarthatom; kivánnám elődben, ezen diſzes Gyülekezetnek eleiben, kivánnám a' népek előtt ki-önteni, de ki nem mondhatom, engedd-meg hát hogy ne hozzád ſzóllyak, hogy ditséretekkel ſzeméllyedet ne magaſztaljam, hogy hozzád téendő érzékeny köſzönetemmel magamat el-ne fojtsam, engedd-meg hogy a' te ſzemélyedben tiſztellyem Nemzetemet, 's abban még eddig a' Hazában kedveltetett felekezetemet. Melyik nép, nemzettség, a' mely közt a' nagyra való vágyódás nem tsak a' Hazafiúi, de még az atyafiúi, és Teſtvéri ſzeretetnek-is köteleit, ha el-nem ſzaggatná-is, avagy tsak meg-nem gyengitené? Imé a' Ma-

gyar Nemzet, imé ezen kitsiny Haza, ezen díſzes Nemes Vármegyei Gyülés most-is ez alkalmatossággal, a' Magyar jó ſzívnek, Haza, és atyafi ſzeretetnek egy forma példáját mutathattya-fel mi bennünk. Én eleitől fogva tudod a' Hazának, a' Közönségnek, és ſok ſzenvedő felebarátainknak jovakra, a' Te elömeneteledet óhajtottam, kivántam; Téged' hogy arra igyekezzél, öſztönöztelek. A' Főbb Igazgatás meg-halgatta az én kivánságomat, a' Fejedelem tégedet a' Tanátsba ültetett, Te el-foglaltad Székedet; mert Hazádat ſzeretted, de meg-nem ſzüntél ſzeretni Teſtvéredet, a' mi Házi alkotmányunknak rendi-ſzerént atyafiságos egyet-értéssel meg-külömböztető meg-betsülléssel viſeltettél azután-is, addig-is, és most-is én hozzám. Imé én-is most e' meg-tiſzteltetésem' alkalmatosságával főbb ſzerentsémnek tartom, hogy Tégedet, mint ezen Hivatalomban béiktató Commiſsariust úgy tiſztelhetlek, mondom nem ſzólhatok Te róllad, ne hogy azt mondgyák, hogy Teſtvéremről ſzóllok, de hól lehet Hazafi ſzeretet, a' hól nints' atyafi ſzeretet, ki tiſztelheti az igaz jó Hazafit, a' ki nem tiſzteli az igaz jó Atyafit, meg-

engedj hát kedves Teſtvérem, elsőségedet tiſztelem, de most e' pillantatban bár ha én-is a' te érdemeiddel fényeskedni láttatom, ſzemérmes akaratodnak nem engedelmesked-hetem, meg-engedjed mert ki-mutatlak a' népnek. Jertek nézzetek egy jó Hazafit, a' kiben láttok egy illyen példás atyafit, nem kérlek hogy meg-ne ſzűnny ez-után-is a' len-ni, mert a' te változhatatlan egyenességed-röl bizonyos vagyok. Nem kérlek hogy hivatalom' terhében ezután-is én hozzám, és ezen Nemes Vármegyéhez párt-fogással légy, mert tudom fel-véſzed Teſtvéredtől, ha igazra mútat, de az igazságban nem test-véred' nézzed, hanem dolgaidat törvény-ſze rént intézzed, nem kérlek hogy ezen Ne-mes Vármegyének légy pártfogója, mert tudom hogy az igazságban minden ügye-fogyottnak vagy Szóſzóllója. Nem kérek hát Te tőlled ſemmit, mert a' mikor ily' Ne-mesen ſzülettél, már akkor mindent meg-nyertem, hanem kérem az egéſz Hazát hogy én velem együtt kérje az ISTENt a' te é-letedért és kérje e' kitsiny Hazáért, hogy ebben adjon több illyen egyenes Hazafit, és ily' igazán jó Atyafit.

Méltóságos Fő Ispány és ezen alkalmatosságra ki-rendelt Commissarius Ur!

A' ſzomſzédtság nagyobbára a' ſzabad Nemzeteknél, és a' ſzorossabb egyességben élő társaságok rend-ſzabásai-ſzerént, az atyafiságnak nem kitsiny jussaival ajándékoztatik-meg; a' Méltóságos Urnak ſzomſzédtságos jó baráttságát mely ſzerént ezen Hivatalt fel-válalni, és magát ide fáraſztani méltóztatott, baráttságos egyenes érzékenységgel tiſztelem, és köſzönöm, azon reménység pedig hogy leg-közelebb való ſzomſzédsága a' két Nemes Vármegyének, a' köz jónak egyenlő egyet-értéssel való elő-mozditásában, az egyenes és valóságos atyafiságnak fenn tartásával ezutánra-is meg-ujjitandó ſzemélyes baráttságáról a' Méltóságos Urnak midőn méltóképpen bizonyossá tenném, jó indulattyában magamat ugyan ajánlom-is, és meg-nem fogok ſzünni tartozó kötelességemet, és köſzönetemet minden alkalmatossággal, meg-újjitani, és bizonyittani törekedni —.

Végezetre egéſz Nemes díſzes Gyülekezet! Mely örvendetes tekintet énnékem, e' kitsiny

tsiny Hazának ennyi érdemes tagjait itten körüllöttem ſzemlélni, mely örvendetes érzést ſzerez én bennem ez a' Felséges tekintet, ennyi érdemes Hazafi, és jó atyafiakat itten ſzemlélni, kiket ide egyéb nem hozhatott tsak a' ſzeretet, az én érdemeim ſokkal kiſsebbek, hogy ſem magamnak tulajdonithatnám ezt a' meg-különböztetést, magokat tiſzteltetik mind a' világgal ezen hozzám ki-nyilatkoztatott jóságokért. Lehetetlen egy embernek ilyen ſzamos Gyülekezet tagjaihoz tartozó háládatosságának különkülön tsak leg-kissebb jelét-is adni. Áldja-meg hát az ISTEN e' Hazát óly' Hazafiúi, és atyafiúi ſzeretetnek bővségével, mint a' millyennek ſzép jelét én hozzám való kedvezéſekkel, mindnyájon a' kik itt meg-jelentek adni méltóztattak. Álgya-meg az ISTEN a' moſtan élő Atyákat, és az ifjakat, és azoknak maradékit, örök időkre virágozzék, és gyümöltsözzön a' Magyar Hazafi, és atyafi ſzeretet, ſzélesen ki-terjedett népek között igazgattatván az áldott Fejedelmek által meg-erőſittetett Magyar Törvény-

vénytől; és hogy ezen kivánságom bé-tellyesedhessen, már mindnyájon buzgón óhajtsuk, hogy örök időkre meg-tartandó maradékiban hoſſas bóldog életet érdemlö Személlyében Törvény és igazság 's népeket ſzerető azt a' jó Atyát a' kinek Neve' Innepe' Napját ma üljük Ferentzet álgya-meg az ISTEN.

E l-m o n d á m.

A'
MÉLTÓSÁGOS ARANY-KÜLTSOS,
és
FÖ-ISPÁNY
UR'
Beszédét követte
Nemes Hunyad-Vármegyei
Fő-Biró
MÉLTÓSÁGOS
BARTSAI LÁSZLÓ
UR'
BESZÉDE.

Ipsa quidem Virtus pretium ſibi, ſolaque latê
Fortunae ſecura nitet nec faſcibus ullis
Erigitur, plausuque cupit clarescere vulgi.
Attamen invitam blande vestigat et ultro.
Ambit honos.

Claudianus

Ezen igaz Öröm Innepre meg- jelent érdemes Polgárok!

* * * *

I lehetne egy Polgári Gyülekezetben a' köz értekeződésnek érdemesebb Tárgya ezen Kérdésnél: *Miben áll a' Polgári rend alatt lévö emberi Nemzetnek fö boldogsága?* Mi lehetne egy Társaságnak hasznosabb, és kedvesebb idő töltése, mint egy illyen fontos Kérdés' megfejtésének probálása. — A' mái nap, mely az igaz Öröm-Innepének méltán mondattathatik, magával hozta ezen Kérdest: Miben áll a' Polgárositott Emberi Nemzet' Fő bóldogsága? emlékezetemben nehéz, és még-is könnyü a' felelet ezen Kérdésre. Nintsen miért tanátsot kérdeni a' komor rantzos homloku Dogmaticusoknak az Obscura kamarához hasonló félre való Házaikban, mel-

lyekben a' Tárgyak többnyire fel-fordulva láttzanak, menni — Nemſzorulunk a' naphoz nem közelithető, viaſz ſzárnyakon, a' világ meg-foghatatlan dolgai körül repdeső Philosophusok' elmésségekre, mindenekhez tsak a' tapaſztalás' határain kivül fekvő tekervényeken lehetne hatni. Ha körül-nézzük magunkat, ha jól meg-tekintyük ezen díſzes gyülekezetet, ezen örömmel tölt társaságot, könnyen eſzünkbe jut, hogy a' polgárositott emberi Nemzetnek fő bóldogsága egy jól el-rendelt Tárſaságban áll. — Egy jól el-rendelt Társaságban, melyben a' Politicanak káros ſzüleménnyei, a' mesterségesen bé-tsuſzott ſok külömböző haſznok' irányozások között-is, a' ſzántó-föld' borozdái mellett izzadozó munkás embertől fogva, a' ſzerentse' és a' ditsösség' poltzain ülő Polgárig, mint a' bövölködésnek ſzarvából (Cornu copiae) egy formán omlanak-ki a' bóldogságok, melyben nem egynek, vagy egy néhánynak önnön haſzna, a' többség felett, hanem a' többség' köz bóldogsága rúgoja minden tselekedetnek, melyben nem a' meg-esett gyáſzos vér-ontás után ölelkeznek öſz-

ve a'

ve a' Polgárok, hanem a' ſzüléknek és a' ba-
ráttságnak keserves káraik és ſzomoru ohaj-
tásaiknak el-kerülésekre előre ollyan inté-
zetek tétettek, hogy a' Polgári alkotvány a'
köz tzélra a' bóldogságra mint egy jó mes-
ter' kézben lévő machina akadék nélkül fo-
rogjon. Az egéſz világ elmebéli tehettsé-
geit egy testben képzelve, nem elégséges le-
írására egy jól el-rendelt Társaság' boldog-
ságának. Bár az Europa mérő-ſerpenyőjét ke-
zekben tartó Nagyok előmenetelesen azon
igyekeznének, hogy a' jó Társaság' bóldog-
ságaival meg-esmérkedhesſünk—. El-halgat-
ván az emberi Nemzetnek régi vad ſorsát,
a' mikor a' lélek a' tudatlanság' tömlötztzé-
ben raboskodott, az első Társaság az Atyáé
vólt, mert több atyák később ſzorultak
egyben; hogy ſok apró Társaságból, melyek-
nek alkalmatlanságát külön-külön el-nem
ſzenvedhették, egy erőssebb Társaságot for-
mállyanak. Ezen familiaris Tárſaság, egy
Jákóbbal a' millyen bóldog, éppen ollyan
ſzerentsétlen vólt, egy É'sauval. Igy van a'
dolog a' több familiákból öſzve jött Társasá-
gokkal egy Vármegyével, egy Orſzággal-is.

A' milyen bóldog Orſzág, egy Kegyes és embert ſzerető jó Uralkodó alatt, éppen olyan ſzerentsétlen egy Caligulával, a' ki nem bánta ha népei gyülölték, tsak féllyék, egy Robertspierrel, kinek minden uralkodása tsak ſzomoru gyilkolásból állott. Egy Vármegye jó Kormányozóval valóságos Paraditsom, melyből tsak a' bóldogsággal megnem elégedők rekeſztetnek-ki. — Úgy hogy méltán lehet mondani, hogy tsak az a' jól el-rendelt Társaság, melynek jó Fő Kormányozója van, 's hogy az illyen Társaságban áll a' pólgároſitott emberi nemzetnek fő boldogsága. — El-nem múlatta a' Tanálós elmésség, ſok ſzázadoktól-fogva, az Igazgatás' formáinak külömbbsége, és valósága felett, vetélkedni, a' terméſzet tanittya, a' tapaſztalás bizonyittya, hogy egy Társaság ſem álhat fenn Fő-Kormány nélkül — Fő-Kormány többre vagy egy ſzemélyre légyen bízva, 's akármely névvel jelentessék-ki, mind egy, tsak hogy a' Társaság köz akarattyának a' Bíztosság igaz értője, és tellyesitője légyen, hogy a' Fő egy légyen a' Testtel. Kitsoda látott élő testet Fő nél-

kül

kül, és élő Főt Test nélkül? Lelki öröm tölti el ezen Nemes Vármegye' Rendeinek ſziveket, a' midőn érzik, a' midőn láttyák a' mái napon, hogy a' Civilizált emberi-nemzetek' fő bóldogságát el-érték. Ugyan-is ezen Nemes Vármegyének, mely noha egy felöl régi híres Romai, és ſzámos maga munkásságainak omladvánnyaiban a' koros mulandóságot és a' ſok idő viſzontagságait mint egy tükörben láttya, de más felöl a' terméſzetnek minden gazdagságaival meg-van áldva, mire vólt nagyobb ſzüksége mint egy jó Kormányozóra, a' kinek haſznos igazgatása alatt, puſztában lévő faluinak fel-épülésit, Terméſzetes ajándékainak kellemetes csendességgel való haſználhatását, egy ſzóval mindazokat remélheti, mellyek egy jól el-rendelt Társaságnak boldog következései.

Egy ollyan főre vólt mondom ezen Nemes Vármegyének ſzüksége, a' kinek bölts intézettyeinél fogva meg-nyiljanak az egyességnek kapui, mellyeket a' roſz politica bé-lakatólt vála — és öröm záſzlók lobogjanak ezen Nemes Vármegye' Fő Várossa' meze-

 jén

jén, mellyek ez előtt 23 eſztendőkkel a' bujdosásnak és a' félelemnek vert ösvényeit mutogatták, mind addig mig egy kevés jó rend ütvén-ki magát, a' zürzavart okozót vérekkel áldoztanak. Kinek Atyai gondolkodása alatt, az eddig el-hagyatott nyomorult árvák, töröljék-le sáppadt ortzájokról, a' ſzüléjek el-veſztésekből vett keſerves bánattyoknak forró könny-tsepjeit, és ezek hellyet az öröm 's meg-éledés' vonásai jelennyenek-meg ábrázattyokon, azon reménységből, azon bizodalamból, hogy ennekutánna az el-hagyattatás' terhe alól fel-ſzabadittatván, tsak kedves ſzüléjeknek nem léte, tsak meg-gondolása fogja ſziveket bántani. Nemes Vármegyénk' bóldogsága, mely ſinte négy eſztendöktől fogva az Administratorság' melege alatt nagy reménységü bimbóban vólt, a' mái napon ki nyílt, az az: Méltóságos Camerarius Gróff BETHLEN LÁSZLÓ Ur ő Nagysága Adminiſtratorból ezen Nemes Vármegye valóságos F ő-I s p á n n y á v á tétetik.

Mél-

Méltóságos Camerarius, és Valóságos Tanátsos Gróff Bethlen Gergely Iktató Commiſsarius Ur!

Tsak meg-nem ſzünhetik Nagyságod ezen Nemes Vármegyéhez jóságát mutatni, ez Nagyságodnak mindnyájunktól tiſztelt, a' Haza' kárára el-hunyt Öſeitől vett tulajdona. Örömmel fogadta Nagyságod azon alkalmatoſságot, mely által érdemes, és méltán ſzeretett Teſtvérében ezen Nemes Vármegyét, mely az unalmas bizonytalanságban ſokféleképpen ſzenvedett, egy Fő Kormányozóval, és jó Fő Ispánnyal a' mi Törvényes ſzokásunk ſzerént meg-ajándékozhattya — Valahányſzor ezen Nemes Vármegye a' gántsos meſterkedés' tárgyává tétetett, Nagyságod mindanyiſzor a' munkában vett kedvetlen következéseket Nagy Lelkével viſzſza vonni fáradhatatlanúl törekedett. Fogadja el Nagyságod ezen Nemes Vármegye' Rendeinek igaz ſzívből ſzármazott háládatosságokat. Tartsa Nagyságod ezen Nemes Vármegyét ezután-is kegyes pártfogásban, e'béli bizodalmunk jóra való törekedésünket vég nélkül fogja lelkeſiteni, Nagyságod

igaz Magyar Hazafiúi ſzivének emlékezetét által adjuk kedves Unokáinknak-is.

Méltóságos Fő Iſpány Hollaki István Ur kedves ſomſzéd Polgár Társunk!

A' Méltóságos Urnál vagyon azon kólts, mely ezen Nemes Vármegye és a' mi kedves ſomſzéd polgár Tárſaink között, a' ſomſzédos baráttságnak zárjait meg-nyithattya— Imé az első alkalmatoſságot-is el-nem múlatta a' Méltóságos Ur el-fogadni, mely által ezen Nemes Vármegyével jóságát éreztetheti, több érdemes kiséröivel magát közinkben meg-alázni méltóztatván, hogy nékünk a' mi jó Fő Iſpányunkat bé-mutathasſa, 's hogy mint jó ſomſzéd, 's mint jó barát, a' mi moſtani örömünkben réſzeſedhesſék. A' Méltóságos Urnak e'béli jóságát ezen Nemes Vármegye Rendei örökre fenn-fogják ſzivekben tartani— ſomſzédtságos Polgári ſzeretetében midőn magokat ajánlják, bizonyossá teſzik a' Méltóságos Urat, hogy minden alkalmatosságot örömmel fognak ölelni, mely által a' Méltoságos Urhoz és kedves ſomſzéd polgáraihoz igaz Hazafiúi érzéseket változhatatlan hiv ſzeretettyeket ki-mutathaſsák.

Mélt. Camerarius Gróff B. Bethlen Lá߬ló valóságos Fő-Iſpány Ur!

A' mely igazgatás tsupán a' ſzokásban vett Syſtemizált irásból áll, mellyet a' barátság nyájasság, és az emberi ſzeretet nem lelkesit, a' tsak ſzáraz sükeretlen foglalatosságokat ſzül, mellyek a' nélkül hogy a' ſzivben legkiſsebb érzékeny mozgást tennének, tsak a' ſzámolt irományok halmait nevelik. Nagyságodnak ſzinte négy eſztendöktől fogva, ezen Nemes Vármegyének igazán boldogságára, nyájas le-ereſzkedéssel folytatott sükeres kormányozása millyen haſznos következésekkel áldotta meg tárſaságunkat, sokkal esméretesebb — mint ſem azokat rendre elő ſzámlálni ſzükség lenne. Nagyságod meg-gyújtotta közöttünk az emberi ſzeretetnek, mely minden Vallásnak a' Lelke, tiſzta fáklyáját, bé-vezérelte ezen nemes Vármegyét azon el-hagyatott útakra, mellyeken egy Magyar Nemes Polgár diſzesen, haſznoson, és törvényesen a' ditsőſség óltárihoz juthat — Útainkat járhatókká tévén, a' kellemetes útazáson kivül, a' könnyebb kereskedést meg-

meg-nyitotta. El-hagyatott árváinkat mint maga gyermekeit nem tsak apolgattya, hanem kegyes gondólkozása által ſzüntelen azon törekedik, hogy ne-is érezzék árvaságokat. – Nemes Vármegyénknek Öss, igaz Magyar ſzívét, és hüségét, a' köz-jóra való törekedését, Felséges jó Fejedelmünkel megeſmértetvén, a' jó Fejedelemnek kegyelmét, és betses hajlandóságát, a' leg-drágább kintsét ezen Nemes Vármegyének meg-nyerte, betsesebb ajándékok ezek azon boldogságoknál, mellyeket Európának több vidékiben a' gyáſzos háboruk után ſzülhetnek a' vérrel írt törvényes alkotások. – Ezek a' tsendes békesség' kebelében a' ſzeretet' melegénél, a' ſzorgalmatotság' kezei által vették lételeket, mind ezekért több idő kivántatván, igen kitsi mértékben bizonyithattuk meg háládatosságunkat. A' mely emlékeztető Oſzlopokat a' meſterség költségesen emelhet, azokat az idő– meg-eméſztheti, de a' mellyeket mi Nagyságodnak ſzíveinkben emelünk, azoknak valóságokat az eſztendők egymáſnak fogják háládatoson által-adni, vetélkedni fogunk, miképpen Nagyságodnak
Nemes

Nemes Vármegyénk köz bóldogságára tárgyazó intézeteit, Nagyságoddal kezet fogván ki-vihefsük, talám az-által maradékainknál, a' rólluuk való jó emlékezetre magunkat érdemefekké tehettyük, és öſtönt hagyhatunk hátra ifjainknak, melynél fogva a' gyáva puhaságon, és a' hivalkodó fényeskedés vadáſzásán fel-mondván, fő törekedések Hazájok' köz-bóldogitása légyen. Ezen bóldog tzéloknak el-érhetését tsak úgy reméllhettyük, ha Nagyságodat az ISTEN ſzámos eſztendőkig élteti, mellyet háládatos ſzível kivántunk, Éllyen Gróff Bethlen Láſzló Kedves jó Fő-Iſpányunk!

Éljenek ſzámos eſztendőket Hazánknak azon Nagygyai, kik a' ditsőſség' Templomában a' kezekben lévő Törvényes Hatalmat köz bóldogságra gyakorolni meg-nem ſzűnnek, kik ez' úttal-is éreztetik Nemes Vármegyénkel az Igazsággal épült jovaslásokat — Felséges jó Fejedelem! Kinek Ditső Neve tiſzteletéül Nemes Vármegyénk ma innepet ül! A' háládatoſság, és a' hivség a' Magyarnak ollyan tulajdona, mellyet ennyi el-tölt idő alatt-is meg-sérteni nem-

tudott

tudott, F e l s é g e d kedves Hazánknak többszöri, és most közelebbről vólt kényes környül állásai között-is minket tsendes békességben meg-tartani méltóztatott. Fogadgya-el F e l s é g e d Jobbágyainak háládatosságokat, a' kik tsak úgy tartják magokat boldogoknak, ha F e l s é g e s F e j e d e l m e khez viseltető hív tisztelleteket, tettyekben meg-bizonyithattyák minnyájon egy lélekkel, mellyet F e l s é g e d nek vég nélkül való jósága érzékenyit, kivánnyuk éllyen F el s é g e d F e l s é g e s H á z á v a l számos esztendőket ÉLLYEN.!

MÉLT. CAMERARIUS

és

FÖ-ISPÁNY

GRÓFF

BETHLEN LÁSZLÓ

UR'

Ezen következendő érdemes Beszéddel köszönt-bé a' Nemes Vármegye'

Rendeihez.

Tekintetes Nemes Vármegye!
Ennek minden renden lévö érdemes Nemes Tagjai! Atyámfiai! Véreim, barátim!

A' Házaſság, annak Törvényei, a' Házassági együtt élet, a' miólta a' mi tudásunk-ſzerént, mind e' világ' ſzínét bíró emberek a' tsupa terméſzeti együgyü ſzelid élet' módgyáról találmányos Társasági élet' Törvényei alá mentenek, a' Társaságoknak mind Polgári, mind Egyházi igazgatáſokat leg-inkább foglalatoskodtatta miképpen az emberi Társaságban élő emberekre-nézve, azt leg-kelemeteſebbé, leg-állandósabbá, és leg-haſznosabbá teheſsék.

Én Tekintetes Nemes Vármegye! mikor a' Felsőbbségnek rendeléséből, ezen Nemes Vármegyének, ideig való igazgatását, ez előtt ſzinte már négy eſztendőkkel, által vet-

tem vala, atyafiságos emlékezetekben lehet mindnyájoknak, hogy a' polgári Táſaságoknak alkotmányáról, és azoknak eredetekről ſzólván, az édes atyáknak házak népek felett való elsőségéből hoztam vala-le beſzédemben minden jó Tárſaságoknak eredetit.

Moſtan-is hát a' midőn a' Házasságról akarok ſzóllani, az az, az együtt életről az együtt-ſzeretetről, az egyet-értésről 's érzésről nem fogom azzal nyujtani beſzédemet, hogy elé hozzam az Europai, Ásiai, Áfrikai, Ámérikai Polgári Tárſaságoknak e' tárgyról való külömböző értelmeket, rendeléseiket, vagy az ismeretlen távul Tartományokban isméretünken kivül ſzabadon élő ember atyánkfiainak ſzokáſaikat, nem akarom megdiſputálni, a' maga rendeléseiben melyik polgári, vagy Egyházi Tárſaság távozott leg-inkább e' tárgyra nézve, vagy közelitett a' gondos Terméſzetnek, és annak Urának Szent Céljához — tsak az emberi érzésről, tsak az atyának és annak Háza népének édes ſzokásaikról akarok ſzóllani — Óh bár lehetnék a' Ti Házaitokban, Tikteket mindnyájon minden jóra vezérlő édes Atyátok!

Oh bár lehetnék a' Ti Tárſaságtokban méltóképpen Férj, és Férfi , a' ti óltalmatokra, a' ti vigaſztalástokra, a' ti, és az én gyermekeim' boldogságokra. Láſsuk hát a' Ház-népeknek Atyai Igazgatói miképpen követték a' Terméſzetet, és a'hoz hogy alkalmaztatták házi Tárſaságok' rendeléseit, az ő kedvesseiknek Házaſságokra-nézve, mitsoda útat követtek, hogy a' gyengébbeknek vigaſztalást, óltalmat és bizodalmat, az erössebnek gyönyörüséget, ſzívbéli nyugodalmat és vérrel veréjtékező fáradtságokat édesitő jutalmat ſzerezheſsenek.

Én tsak e' kettőt tudom, hogy régi tiſzteletet érdemlő Atyáink vagy úgy magokhoz édeſitették kedves gyermekeiket, hogy azoknak minden kivánságok, minden gyönyörüségek Attyok' ſzakállos ſzájjokból jött, atyai tanátsoknak tellyeſithetésétől függött, és így bölts választása Szüléiknek egéſz életekre tartó boldogságot adott gyermekeinknek, a' ſzoros le-kötelezésnek ſemmi törvényeiröl nem tudván, a' bölts Atyáknak bölts vezérléſek, az ifiaknak egyet értését, minden nap újj tüzzel gerjeſztette, mig el-hunyt

 ſzüléik

ßüléik, az örökségnek koronáját, el-maradott gyermekeiknek által hagyták, hogy ezek-is a' magok nevendékeny magzattyaikot, az ö kedves házok-népét, a' házi gyönyörüségnek bóldogságára vezéreljék, vagy pediglen máſodßor: Fiaik Léányaikkal együtt nevekedvén, az ártatlan ifiú terméßetnek enyelgő gyönyörüségei közt, ha a' fel-serdült ifiú gyermek-kori játzó társát már meg-értessebb éßßel-is élete' pályája' meg-futhatása' társáúl meg-kivánta tartáni, atyai áldáſokkal, meg-tetézvén, jó gyermekeinek jó tzéljokat, mivelhogy akkor a' törvény nem kivánt uralkodni a' ßivekben, a' ßabadságnak gyönyörü gyakorlása mellett, a' ßüléknek bőltseſsége, az ö igazgatáſok módgyának ßeretettel tellyes vólta, az ö népekre ki-terjedő házok népének csendességét; békességét, bóldogságát, annyira nevelte, ha mi azokról tsak tanulni igyekezhetünk valamit, de tsak árnyékos képzeleteinkben ſem tudunk hozzá közelitteni.!!

Ha a' Szent és világi Irók annyi féle tárgyokra nézve élnek, vagy inkább éltek a' házaſság' haſonlatoſságával, ha nem ſok eß-

tendők-

tendőkkel-is ez-előtt ſok népek el-útoztak Velentzében meg-látni ezt a' pompát miképpen azon Király' várát az őtet körül vévő 's boldogittó tengert mátkájáúl el-jegyzette, és azt úgy nézték mint bóldogságot, mennyivel inkább gondólhatom én-hogy ezen mái ſolemnitás, a' mely az én ti veletek való ſzoroſsabb egyben köttetésem' nyilvánoſittására kitsin, de kedves Hazánknak ſzámas és érdemes Tagjai által innepeltetik, ſenkinek ſem úgy tünhetik ſzemében, mint a' tsupa ſzokás, mint meg-vetést érdemelhető dobzódásra, veſztegetésre való alkalmatosság, hanem mint a' polgári és emberi tárſaságokban egy magában nevezetes ſzentséget foglaló tünemény. Le-irjam-é kedves atyafiak! mi haſonlatoſság van egy boldogúl tanált házaſságnak, és egy ſzerentsésen válaſztott Fő-Iſpányságnak valóságában? nem gondolom ſzükségesnek, de el-nem halgathatom még-is azt, hogy miképpen haſonlithatom az én reménységem-ſzerént való ſorſomat a' ſzerentsésen házaſuló férjfiúéhoz, el-nem halgathatom okait reménységemnek, mely-ſzerént ſzerentsés ki-menetelét reménylem a' ſzerentsés kezdetnek.

Imé a' kitsiny Társaságokban Királykodó atyáknak hellyét el-foglaló jó ſzivü atya, Fejedelme hazánknak, ez előtt ſzinte négy eſztendőkkel ide külde közitekben, meg-vigyázta mit tselekeſzünk? miképpen közelitenek ſziveink egymáshoz? irántatok való atyai gondosságát miképpen nyugtathattya-meg, én általam? mit fog tapaſztalni? a' ti ſorsotokat mennyiben téſzem magamévá? mennyire tellyeſitem az atyának, a' férfiúnak kötelesſégeit az ő háza' népei között? melynek minden tagjait úgy ſzereti mint gyermekeit. Értetek, hát értetek, a' ti bóldogságtokért a' ti jovaitoknak reménységénél fogva jelentette-ki válaſztását, mint atyai áldását, hogy lennék köztetek Férjfiú, hogy külön-külön mindenik bennem és nállam óltalmát, bizodalmát ſzerető attyát találná, az ő ſzelid Királyi Páltzája; vagy inkább atyai veſzſzeje alat. De ha a' hoſzſzas mátkaság után-is békesſéges pertzentés, az örökös, tökélletes egyet értésre való egyben köttetésnek pillantása, ha az én, és a' ti ſzabadságtok, ha annak meg gondolása, hogy ha ti engemet méltó okból nem ſzeret-

retnétek, illő és törvényes úton a' minket egy másnak ajándékozó édes atyának gondosságától ſzabaduláſokot várhatnának, és ha én a' ti javatokra igyekező törekedésimnek meg utállását bennetek tapaſztalnám, ha mondom ebben a' történetben-is nem remélhetném azt, hogy ſzabadoson viſzſza térhessek az én házamhoz, az én honnyomban, az én meg-ſzokott házi tselédeim közzé, mellyet, és a' kiket hozzátok való vonſzódáſomnál fogva el hagytam, oh be utállatos vólna nékem ebben az órában az elsőségnek helye! ollyan vólnék ebben az órában mint a' meſés költemények-ſzerént a' városnak boldogságáért a' két fejü Sárkánynak ajándékozott Király' Léánya, hát még-is tsak vagyon nékem most-is egy kis gondólkozásra való okom. Egy talám moſt-is élő Schvedenburg nevezetü érdemes emberről moſt nem régiben-is tudós barátimat beſzélgetni halgatám, kik hiteles embereknek irásaikból azt hozzák elé, hogy az emlitett Schvédenburg az emberi teſtel közlött Iſteni lelki tehetségét, annyira tudta gyakorolni, mely-ſzerént ſzáz mértföldekre, talám a' nagy vá-

rost puſztító tüznek langját meg-látta, vagy meg-érzette az előtte ismeretlen, tőlle ſok mértföldekre meſſze lakó igaz ügyében el-nyomattatott ſzegény özvegynek, meg-hólt férjétől el-rejtett Bizonyság-Leveleknek hóllétit meg-jelentette, 's több efféle tsudálható nevezetes dolgokat tselekedett. Oh be bóldog lehet az illyen meſſze látó ember! oh de mennyivel boldogabb lehet, a' többekkel köz Terméſzetnek józan tulajdonságaival meg-elégedő férfi! mennyivel boldogabbnak tartom én magamat Schvedenburgnál, a' ki a' magán kivül való dolgokat meſſze távulságra csudaképpen meg-láttya, és talám a' körüllötte valókat, az ő ſzeretetének, az ő vágyásának, az ő reménységének tárgyairól bizonyost nem tudhat.

Mi lehet ez órában nékem kedvesebb vágyásom, mint arról bizonyossá lenni, hogy az én eddig való mátkám, az én ſzeretőm, hittel lett egyben köttetésem után-is azzal a' ſzeretettel, azzal a' bizodalommal viſeltetik én hozzám, mint a' milyent én ő nálla kerestem, és az én meg-bizonyodásom minden tsuda nélkül meg-ſzerezhető. — U-

gyan

gyan-is ezen Nemes Vármegyének minden érdemes Tagjai! különösön ennek kerületében, tsak nem minden fizetés, és tsupán a' hív jobbágyi 's hazafiúi jutalmokra való vágyódásnál fogva ſzólgáló kedves Tiſzt-társaim, barátim, atyámfiai! Nem arra ſzólgál már nékem ez a' pillantás, hogy az egyben köttetés után a' ti egygyet értő ſzereteteteket, annak nevekedését, hívségteknek állandóságát kérjem, nem kivánok újj alkalmatoſságra találni, hogy a' ti jó kedveteket meg-nyerhessem, ſzeretetből folyó engedelmeſségteket fel-gerjeſztheſsem, a' mi hazánk' népe ezen Nemes Vármegye köz bóldogságáért hozzám 's nékem magatokat 's indulatotokat fel-áldozzátok, köſzönettel, bizonyságom ditsekedésével léptem a' Haza' óltára eleiben, a' hól hittel magamat tinéktek le-köteleztem, mert a' ti négy eſztendőktől fogva én hozzám közönségben gyakorlott jóságtok hogy ha annyira nem fénylik a' népek között, mint azt a' ti verejtékező fáradtságos munkáſságtok meg-érdemli tsak az én tehettségtelen elégtelenségem lehet annak oka. Ti az én baráttsá-

gos

gos intéſeimet parantsolatúl vettétek, az én atyafiságos ſzeretetemet atyafisággal viſzonta-góltátok, ennek a' Nemes Vármegyének köz javára való törekedésemet néktek út-mutató törvény gyanánt tartottátok, bennem való bizodalmatokat kétséges dólgaitokban ſzeretettel bizonyitottátok, és a' nehéz környülállássokkal folydogaló négy eſztendők alatt a' midőn ſokſzor az irigységnek, ſokſzor a' tudatlanság' markoſságának, némelykor a' ſzolgálatnak terhe alatt ſzinte el-tsüggedtem, a' ti fáradhatatlan munkáſságtok által, a' ti ſzeretettel telyes baráttságtoknak kedvezésével ujra fel-bátoritottatok, nyugalmat találtam nállatok, és a' ti engedelmeſségtekről való jel-adáſtok ismét alkalmatoſsá tett, hogy haſznoson rendelheſsek; dólgoztatok a' közjóra, és annak előmenetelén való örömetekben magatokat el-felejtettétek, a' ditséretet nékem tulajdonitottátok, követ emeltetek az én Nevemnek emlékezetére, és a' ti jó ſziveteknek tiſzteletére.

Egyben vagyunk már ujjabban-is kötve azzal a' lántzal, a' mellyel kedves atyafiaknak újj tiſztségekre való emeltetésekkel körül

rül keritve látni kivántalak vala, a' ti vállaitokra emelem én fel a' ti tiſzteleteteknek oſzlopát, az én ſzivemnek óltárára fel-vannak metzve a' ti neveitek, az azon a' Fejedelemhez, a' Hazához, ezen Nemes Vármegyéhez, minden Renden lévö Tagjaihoz való ſzeretetnek tüzétől gerjeſztett tűznek lángja lobogjon azon, annál gyújtsa-meg minden Hugyad-Vármegyei Nemes a' maga fáklyáját, ha ti hozzátok akar közeliteni, annak világoſságára jöjjön a' ti vezérléſtek alá minden meg-ſzelidült indulatu Nemes atyafi tapogatás nélkül, ki-ſzabadúlva abból a' ſetéttségből, a' melyben tsak ollyan Nemes Tárſaság ſzunnyadhatik munkátlan, mint a' mely ollyan tiſztekkel nem ditsekedhetik, mint a' milyen Tiſzt-tárſaim ti nékem vóltatok, vagytok, léſztek. A' ti jó ſzivességtek nem várta töllem az intést, hanem, mint a' tsillagoknák ſzekerei, hogy a' magok kötelesſégeket meg-tehesſék, úgy vittetek éngemet arra a' ſzerentsére, hogy Nemes atyánk fiai, mint a' tiſztelő ég' boltozattyán a' fellegek' sürüségétől meg-ſzabadúlt fényeſségek mintha ujjonnan ſzármoznának, úgy segél-

regellyenek körüllöttünk –. Még idő kell oda hogy kedves atyánkfiainak ſokasága úgy meg ízelithette légyen a' ti jóságtokat, hogy örvendező háláadását önként ki-öntse elötökben, még munkálódni kell minékünk, meg-nem kell unni, fáradozni kell, a' ti példátok, a' ti én hozzám való magatok kaptsolása meg-ſzerzi tinéktek is az ő réſzekről a' hozzátok tartozó ſzeretetet, tiſzteletet, és engedelmeſséget, addig-is mind az ő Fő-Igazgatójoktól, a' ki az ő jó indulattyokról bizonyságot téſzek, és a' ki az ő fogyatkozáſaikat tartozom ki-pótolni, vegyétek-el az ő réſzekről-is az én, és az ő nevekben tartozó köſzönetünket, légyetek az én, és az ők baráttyi, meg-ne bánnyátok fáradozáſtokat, melyre hogy a' világnak Igazgatója titeket ſegittsen én lelkemből kivánom.

Szép remek a' Magyar törvény, a' terméſzethez leg-közelebb járul, az én tsekély itéletem ſzerént, azért az elöttem eſméretes más népek' törvényei között leg-ditsöſségeſebb, a' föld meg-halgattya a' magot, a' plánta, meg-termi a' maga gyümöltsét, az Ég böv 'sirral harmatozik a' földre, a' föld

gőzzel

gőzzel terhelt oſzlopokat emel-fel az Égre, a' pompás Égi-teſteknek táplálásokra. Mellyik itt az első? az Oskolai por, hijába igyekezi, magát fel-emelni az Égre, hogy ezt a' kérdést meg-fejtheſse, tsak az igazán Nemesen gondolkozó ember talál erre feleletet, tiſztelettel tekintvén a' természet' munkáira, és a' Magyar Törvény által világoſitott Nemes Ember a' ki szűletett Tiszt, a' maga társaságában, az ő ſokaságától választott Tisztyéhez való engedelmességben tészen arról bizonyságot, miképpen és mennyire közelit a' természetnek böltseſségéhez, a' Magyar Törvénynek szépsége, az egyenlőséget mindenkor a' nagyobbak szerezhetik, adhattyák-meg, az ő le-ereszkedéſek, az ő jó emberségek adhattya-meg az emberi Nemzetnek azt a' természeti juſsát, és nintsen ennél az embernek az ISTENhez közelitő egy nemeſebb tulajdonsága, mint a' midőn az ember az emberhez szeretettel, szelidséggel leg-jobban tud egymáshoz leg-okoſabban közeliteni.— Ez az igaz Nagy Ember — A' polgári rend-szabáſok-szerént a' kisſebbnek mindenkor kiſſebbnek kelletvén maradni

radni. Ha jól meg-tekintyük ez a' terméſzetben-is, úgy találtatik. A' kiſſebbek hát tsak haſználhattyák az egyenlőségnek haſznait: de ők ſe magoknak, ſe máſoknak ezt meg-nem adhattyák, meg-nem ſerezhetik. Akár mit gondóljon, és akar magáról, akár egyedül, akár többekkel egyesülve gondólja magát, az elsőktől kell hogy várja azt a' jót. Erőſakos uton akar-é hozzá jutni? ha ſerentsétlen, igyekezetében alább eſik, ha ſerentsés állapottyát nem jobbittya, tsak Elöljárókot változtat, maga mindég utól marad. Az elsőség egynél van, így tehát eżen Nemes Vármegyének minden renden lévő tagjai, Atyámfiai! midőn nevetekben a' ti általotok válaſztott Tiſztséghez köſzönetemet meg-tettem, akkor néktek köſzönettel tartozó vóltomat-is meg-eſmértem; elsőségteket örömmel betsüllöm, engedelmességteket el-várom, a' ti Nemesi elsőségteknek bizonyos jeléül ſiesſetek, a' jóra nogassátok egymást a' Nemességet nem illető alatson ruháknak le-vetkezésével le-vetkezni a' Nemességet nem illető indulatokat a' ſerentsétlenséget, az irigységet, atyátokfiainak

a' tudat-

a' tudatlanságban való el-hagyattatásokat, ismérjétek-meg a' nemesi Tárſaságnak elsőségét, a' melyben minden Nemesül gondólkodó atyafi egyenlőséggel ditsekedhetik, ismérjétek-meg ennek Fejének Orſzágunk' Fejedelmének jóságát, a' kinek atyai gondoskodása következéséül én ti veletek, és ti én vélem a' közönséges jónak elő-mozditására ſzólgáló egyet-értésre függésre, és ſzeretetre ily' ſzoros kötelekkel mái napon egyben köttettünk, iſmérjük-meg mindnyájon hogy ő hozzája fiúi ſzeretettel, és bizodalommal tartozunk, és a' midőn ma az ő Felséges neve napja Innepét innepeljük, az ISTENnek tettző buzgó egyet értéssel kiáltsuk mindnyájon az éghez, Népeknek Ura! tartsd a' te gondviselő óltalmad alatt ezen szélybéli kitsiny Vármegyénk népeit a' te Atyáskodó gondviſeléseddel, éreztesſed a' Magyar Nemzetnek ſokaságával, és a' kit ennek Fejedelmi Attyává rendeltél áld-meg igazságnak, böltsességnek, ſzeretetnek bövségével, nyújts életet hoſzſzas időre a' te Szólgádnak a' mi Fő Fejedelmünk Első Ferentznek— Éllyen éllyen éllyen—.

MÉLT. CAMERARIUS

és

FÖ-ISPÁNY

GRÓFF

B. BETHLEN LÁSZLÓ

UR Ö NAGYSÁGÁT

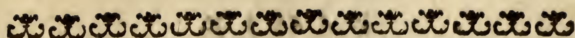
el-fogadja

Fö Notárius

Tekintetes

KESERÜ ANTAL

ÚR

Nagy Méltóságú Méltóságos Gróff Fö-Ispány Urunk!

Ennyire függjön a' Köz-Igazgatásnak boldogsága a' Társaságnak Elöljáróitól, és Igazgatóitól annak mind a' régi, mind pedig a' mostani nemzetek' történeteinek tudománya elégséges bizonysága.

Nem vólt soha-is ollyan gyáva Társaság mellyet a' bölts Igazgatók a' leg-nagyobb dólgoknak-is végben vitelére fel-nem tudtanak vólna ébreszteni.

A' leg-jobb Fejedelmek-is el-vesztették országokat az alattok való Társaságoknak rosz Igazgatói által.

A' leg-hiresebb, és ditsösségesebb Nemzeteknek homályban borult minden Fények a' Kormányra alkalmatlan Igazgatók alatt, fel-emelkedtenek, ellenben sok felejdékenység-

ségben vólt Nemzetek a' Kormányra ßületett Nagy Férfiaknak igazgatások alatt Ezektől függ bizonyára minden boldogsága egy Tárſaságnak, és azért méltó Innepet ßentelhet akármely Tárſaság-is azon Napnak, mely őtet illyen bóldogsággal meg-áldotta.

Egy illyen jónak el-nyerését a' ßerentsétől várni igen bizonytalan reménysége a' bóldogságnak, azt válaßtani, annak ſokféle nehézségei között, ismét nem leg-bizonyossabb módja kivánt nyúgodalma el-érésének. Ha lehet tehát fel-találni azt a' módot, mely által egy Tárſaság leg-bizonyossabban juthat maga boldogitására alkalmatos Előljárókhoz.

A' bölts Termé ßet ki-parantsólta mindeneknek alkalmatos módját. Az arany és minden névvel nevezendő drága értzek a' próba által véßik nemek' nevezetét és annak érdemét, ez közönséges út-mútatása mindenek valóságának, és érdemeinek ki-keresésében, és azok többnyire meg-vagynak tsalattatva, a' kik akár a' próbának el-hitetésével, akár köz-eſméretből való vélekedésnek állitása mellett, valami ollyasnak el fogadására réá vitetnek.

Mennyire nem betsülheti tehát maga bol-

dog-

dogságát, egy ollyan Tárſaság, mely maga Elöljárója iránt a' terméſzetnek ezt a' tsalhatatlan próbáját meg nyerhette.

Ezen boldogoknak ſorában találjuk mi magunkat, eddig vólt nagy érdemü Adminiſtrátorunk' Méltóságos Gróf Bethlen-László Ur ő Nagyságának ezen Vármegye' Fő-Iſpánnyának lett Felséges ki-neveztetésével, mellyel bizonyoson Nagyságodnak Mélt. Gróff Fő-Iſpány Urunk' nagy érdemü Személlyéhez tsak illő Méltóság, réánk való nézt pedig tökélletes boldogság adattatott, mert ſzinte négy eſztendei itten viſelt Adminiſtrátori Hivatala által kiállotta Nagyságod a' mi boldogságunknak tökélletes meg-nyugtatására azt a' Próba-követ, mellyet a' jó Igazgatás ezen Méltóságos Hivatalra ki-ſzabott.

Ott a' hól az öröm' el-érte tökélletes mértékét, bátor annak gyökeres ki-fejezésében, és ha azt nem tellyeſítheti valamint a' fájdalomban ſzenvedő ember hogy tsak panaſzai' ki-öntésében találja enyhülését, úgy az örömben lévőnek nem telyes a' gyönyörüsége, ha abban magát tökélletesen ki-nem fejezheti.

Tellyes bizonyára a' mi örömünk, és az önti-ki nyilván való ki-hirdetését azon való háládatos meg nyugóváſunknak, hogy a' gondviſelés atyai gondos ſzível viſeltető Jó Fejedelmünk által, azt rendelte a' mi Tárſaságunk' állandó Igazgatójává, a' ki ez több érdemeinél és nagyobb igazgatásra ki-terjedő tehettségénél-fogva nagyobbakra érdemeſitett, és annál-fogva némü-némü tartózkodással lenni láttatott.

Ugyan-is vagyon a' Tárſaságokban az a' vélekedés, hogy magok ki-terjedeseken felyül való igazgatástól azon mértékletes érzésnél-fogva tartózkodnak, hogy tehetetlenségek jó Elöljárójoknak, a' jóban akadályt nem esmérhető buzgóságát meg ne bántsa (mert valamely terhes egy jó Igazgatónak azon való aggódása, hogy jó intézeteinek kivánt czélját nem érheti; ſinte ollyan fájdalmas egy maga köteleſségét eſmérö engedelmes Tárſaságnak azon való érzékenykedése, hogy bölts Elöljárója haſznos intézeteinek telyeſitésére úgy a' mint kivánna elégséges nem lehet:) ez a' vélekedés a' mennyire emeli egy ollyan Igazgatónak nagy vóltát, ſinte

te annyira ajánlja ezeknek mértékletes ítéletét. Ennek és nem egyébnek méltóztassék Nagyságod, Méltóságos Gróff Fö-Ispány Urunk tulajdonítani, ha réánk-nézve igen haſznos, és ſoha eléggé meg-nem hálálható eddig való igazgatása alatt annak a' mit emlitének valami ſzikráját tapaſztalta, egyſzer'smind pedig engedje-meg Nagyságod nékünk azon ditsősségnek örömét, mellyet abban helyheztetünk, hogy Nagyságodnak Nemes Vármegyénk' bóldogúlására tett haſznos intézeteinek tehettségünk-ſzerént való tiſzta igyekezettel eleget tévén, az-által magunkat atra a' főre a' kit Nagyságodnak Nagy Méltóságú Személlyében meg-nyertünk érdemesítteni kivántuk.

Háládatlanság lenne nem emliteni azon érdemes cselekedeteket, és káros, méltó követésre közre nem tenni, mellyeket Nagyságod ſzinte négy eſztendei itten viſelt Adminiſtrátori Hivatala alatt a' Nemes Rendhez Közönségesen viſeltető ſíves hajlandóságából, és egy általjában mindnyájokhoz való érzékeny emberi ſzeretetéből ezen Nemes Vármegyének díſzére és boldogúlására,

illyen

illyen rövid idő alatt-is tökélletességre vitt.

Mivel lehessen egy Társaságot bóldoggá tenni, azt valakinek tsak tudni, de nem mivelni minden érdem nélkül való tulajdonság, sőt a' ki azt mivelheti, és nem tselekeßi, ollyan mint az ingyen való kőltségen tanittatott háládatlan Orvos, a' kinek ßólgálattyával senki nem élhet. A' ki tud valamennyire akar-is, de nem a' czélra meg kivántató egéß igyekezettel, és ßorgalmatossággal munkálódgya valamely köz-jónak végben vitelét, még az ollyan sem felel-meg tökélletesen maga kötelességének, mert az illyenek hasonlók ollyan kertéßekhez kik értik az óltás' mesterségét, óltanak is de arra, hogy óltások tökélletességre mennyen, gyümöltsözzön az időnek vißontagságai ellen-álhatatos ßorgalommal való ellent állással nem igyekeznek.

Kitsoda tehát az a' ditséretes Polgári társunk a' ki e' réßben tökélletesen meg-felel kötelességének? az bizonyára, a' ki tud, igazán akar, és álhatatos igyekezettel minden akadályoknak mértékletes okossággal, és munkás ßorgalmatossággal való ellent állása mel-

sa mellett azt tökélletességre-is viſzi, a' többiek, a' valóságos érdem nem eſmérőitől ſok érdemetlen ditséreteket veſznek, ezek a' valóságos érdem-ſzerént ítélni tudóktól méltó köſzönetet nyernek. Hányan nem vóltanak Hazánknak ollyan érdemes Tagjai, kik a' Nemességnek Nemzeti öltözetéből, Ösi ſzokásaiból, és a' köz bátorságra törvény-ſzerént köteles maga viſeletéből lett puha ki-vetkezését károsnak által látták fájlalták, sőt azt meg-igazitani-is kivánták?

Hányan nem vóltanak a' Hazának olyan jól gondolkodó Elöljárói, és Tagjai, a' kik jól értették, és tudták, mind az egéſz közönségre, mind pedig ſzemély-ſzerént mindnyájokra abból háromló haſznát, és nyugodalmát az Orſzágnak, ha annak úttyai meg-igazittatnak tökélletes jó állapotba helyheztetnek? mellyen ſegiteni-is kivántanak probálták-is.

Hányan vóltanak ollyan érzékeny ember ſzerető Elöljárok, a' kik több tereh alá esett ember-társainak érezték a'béli el-nyomattatott ſorſokat, hogy köteles adójok tsak nem mindenkoron kedvetlen útakon és módokon vétet-

vétettek-fel rajtok, mellyen ſegiteni ohajtottanak-is, igyekeztenek-is – ? Úgy de a' hibákat és fogyatkozásokat által latni, és jobbitáſokon foganat nélkül igyekezni nem tökélletes bóldogitása egy Tárſaságnak.

Mit mondjunk tehát egy ollyan Elöljáróról a' ki egy Tárſaságnak a' fennebbeken említett boldogithatását valamint jól által látta, úgy tiſzta igyekezettel és foganatos ſzorgalmatossággal tökélleteſségre-is vitte ?

Ki tudgya meg-betsülleni azt a' bóldogságát egy Tárſaságnak, mellyet a' belső bátorságnak tökélletes fenn-tartásában nyerhetett ? mennyi vak lármák és ok nélkül való félelmek mozdittanak-ki bennünket ſok ſzor házainktól, és a' veſzedelmet tsak azért kerültük-el hogy ſemmi oka a' félelemnek nem vólt ! !

Ezek vóltak méltó következései és érdemlett büntetései annak a' puhaságnak, mely bennünket Nemzeti köntöseinkből, Ösi ſzokásainkból, és Törvény-ſzerént a' köz bátorságra köteles fel-fegyverkezéseinkből ki-vetkeztetett vala.

Viſſza állottunk tehát áldott Fő-Iſpány

Urunk

Urunk' Ö Nagysága példás igyekezete, és foganatos munkássága által? hajdoni díszes és törvényes állapotunkra. Bátorságoson lakjuk már szély-hellyeinket, és ez-előtt külső viseletekről meg-nem esmért Nemes atyánkfia, akár hól meg-fordullyon Nemesi sorsa szerént fogadtatik, és tiszteltetik?

Hallik minden felől az utozóknak öröm kiáltások, és hálálkozások hogy ott, a' hól ez előtt egy néhány holnapokkal üres szekerekkel-is akadékoson útoztanak, most meg-terhelt szekereikkel akadály nélkül folytattyák bátorságos útazásokat!

Bé-töltötte az Egeket, végnélkül való háláadásokkal, és minden bóldogságoknak szíves ohajtásával a' szegény adozó nép hogy ember-szerető érzékeny Fö-Kormányozónknak foganatos Rendelései által meg-szabadittattak a' szánakozást nem esmérő durva exequutoroknak kegyetlenségeitől, kik egy-átallyában el-töröltetvén, már ma kinek kinek adója idő szakaszok-szerént arra való módjoknak, és tehettségeknek illendő mérséklésével, a' szelidebb útokon és módokon vétetik-fel.

Ezek

Ezek azok az érdemes tselekedetek, mellyek által emelik a' ditsőségnek értz Oszlopait, és fenn marad ezeknek örökre emlékezetek és a' leg-későbh maradék-is háláadással és tisztelettel fogja emlegetni halhatatlan Nevét Gróff B e t h l e n L á s z l ónak! Nagyságodnak Méltóságos G r ó ff Fő-Ispány Urunk, a' kinek ditsősséges Kormányozását hogy az Egek minden áldásoknak bővségével fel-segillyék, és drága életét mindnyájunknak bóldogulására számos esztendőkre kiterjeszszék tiszta szívből kivánnyuk, egyről egyre magunkat mindnyájon Nagyságodnak tapasztalt szeretetében, és atyai gondoskodásában mély tisztelettel ajánlván.

Nagyságtoknak pedig Nagy Méltóságú Gróff Gubernialis Consiliárius Úr és Méltóságos Fő Ispány Úr!

Bé-Iktató Királyi Bíztos Urak!

Mivel háláljuk-meg mostani Követtségeket, Kiknek áldott kezeikből Felséges és igen Kegyelmes jó Fejedelmünknek ily' drága adományát el-fogadni szerentsések valánk. Meg-elégesznek bizonyára Nagyságtok, mert annál betsesebbet nem adhatunk

a' mi

(a' mi tißta örömünknek réßesülésével, és
Nagyságtokhoz viſeltető háláadó buzgó tiß-
teletünknek kegyes el-fogadásával áldást
mondván, és óhajtván Nagyságtoknak egéß
Úri Méltóságos Házokra, mellyet ſok eßten-
dőkre ki-terjedő boldog életek örvendeztes-
sen, hogy ßámos illyen örömét, és ditsős-
ségét láthassak ſok érdemekkel tündöklő
Nagy Méltóságú Familiájoknak mindnyájon
magunkat Nagyságtoknak ßíves hajlandósá-
gokban, és ßeretetekben buzgó tißtelettel
ajánlván.

Fő Notarius

TEKINTETES

RIBITZEI ÁDÁM

URNAK

ſzomſzéd Zaránd Vármegyének

igaz öromét ki-fejező

BESZÉDE.

Méltóságos Gróff
Fő Ispány Ur!

Z okosság tanittya, a' tapaſztalás pedig bizonyittya, hogy minden fenn-álló, érző és gondoló erőnek, egyik eredeti fő öſztönt, az együtt érző vagy a' máſok kedves, és kedvetlen állapottyában való réſzesedés neveli, ezt az emberekben mint ötlöményes egyben-köttetésü valóságokban, távulabbról a' terméſzeti ſzületésnek egyenlősége, közelebbről a' Nemzeti Tárſaságok' alkotásának első ſzövettsége, leg-közelebbről pedig a' ſzomſzédságnak költsönös egyben-folyásu ſorsa. Ez az öſztön mivelte Nemes Zaránd Vármegye' réſzéről-is azt, hogy ezen ſzomſzéd határu, következőleg minden változások' érdekléseiben oſztályos Nemes Megyének a' Méltóságos Gróff Fő-

Iſpány

Ispány Ur' bé-iktatásából ſzármazó méltó ö-römébe való atyafiságos réſzesedését nem tsak érezni, sőt általunk mint ezen kedves kötelességgel ſzerentsésitett Személlyesei által nyilvánossá-is tenni kivánnya.

Gyönyörüséggel ſzemléli a' mi Nemes Vármegyénk, a' Méltóságos Gróff Fő-Ispány Urnak nagy érdemét, mely midőn a' maga jeles jutalmát, egy ily' diſzes és a' Magyar virtus' koſzorus remekének *Hunyadi*nak halhatatlan emlékezetét viſelő polgári helységnek kormánnyában fel-találta, példáját mutattya egyſzersmind annak, hogy a' nap tiſztábban ragyog, minekutánna a' fellegek' homállyát el-üzte. — Gyönyörüséggel ſzemléli továbbá ezen Nemes Vármegyének bóldogságát, mellyet a' Méltóságos Gróff Fő-Ispány Urban, mint egy oly' régólta ohajtott valóságos Fejének meg-nyerésében értel, a' ki egy felől a' Birodalom' köz-tzéljára meg-határozott eſzközöknek a' maga igazgatása' kerületére a' ſzabad Nemzeti Méltóság' fénnyének meg-kimillésével való alkalmaztatása, más felől pedig az idő' borittékja alatt heverő Hazafiúi Nemes tu-

 lajdon-

lajdonságoknak haſznos ki-fejezése által nem tsak a' külső tiſzteletet, mellyet a' törvény, és a' jó rend kiván, hanem a' belső buzgó ſzeretetet is, mellyel a' függést nem esmérő ſzív, tsak a' virtusnak adózik, magához vonnya. — és mivel tsak egy illyen kellemetes igazgatástól remélheti az atyafiságos felebaráti ſzeretetet, és ſzomſzédtságos jó egygyesség-is a' maga állandó fenn maradásának leg-tsalhatatlanabb óltalmát, a' Méltóságos Gróff Fő-ispány Urnak ſzives hajlandóságában a' mi Nemes Vármegyénk magát tökélletes hiedelemmel ajánlja, óhajtván hogy a' Méltóságos Gróf Fő-Iſpány Ur Hazánk' köz jovára e' Nemes Megyében a' Kormányt ſokáig tarthaſsa kezében.

